

Nie tylko Piłsudski....

WALKA O NIEPODLEGŁOŚĆ POLSKI

Mężczyźni w walce o NIEPODLEGŁOŚĆ

- Józef Piłsudski
- Roman Dmowski
- Wojciech Korfanty
- Wincenty Witos
- Ignacy Daszyński
- Ignacy Paderewski
- Józef Haller
- Eugeniusz Kwiatkowski

Droga do NIEPODLEGŁOŚCI

28 lipca 1914

Austro-Węgry wypowiadają wojnę Serbii. W ciągu kilku kolejnych dni działa tzw. efekt domina. Na mocy porozumień sojuszniczych Rosja ogłasza mobilizację wojska przeciwko Austro-Węgrom. W odpowiedzi Niemcy wypowiadają wojnę Rosji, a następnie Francji. Zaborcy stają po dwóch stronach frontu. Rozpoczyna się I wojna światowa.

Początek sierpnia 1914

Naczelne Dowództwa Niemieckie i Austro-Węgierskie wydają odezwę, w której – zwracając się do Polaków mieszkających w zaborze rosyjskim – wzywają do włączania się do sojuszniczych armii państw centralnych. „Wolność Wam niesiemy i niepodległość” piszą. Deklaracje zawarte w odezwie są jednak mgliste.

5-6 sierpnia 1914



Utworzona 3 sierpnia pierwsza kompania kadrowa pod dowództwem Józefa Piłsudskiego wyrusza z Oleandrów pod Krakowem i przekracza granicę pomiędzy Galicją, a Królestwem Polskim. Celem akcji jest wywołanie powstania antyrosyjskiego na terenie Kongresówki. Przedsięwzięcie kończy się niepowodzeniem. Kompania wraca do Krakowa i staje się niebawem załącznikiem Legionów Polskich przy armii austro-węgierskiej.

14 sierpnia 1914

Wódz naczelny armii rosyjskiej – wielki książę
Mikołaj Mikołajewicz - wydaje odezwę do ludności
polskiej, w której pisze: „niechaj zatrą się granice
rozrywające na części naród polski! Niech naród
polski połączy się w jedno ciało pod berłem cesarza
rosyjskiego! Pod berłem tym odrodzi się Polska
swobodna w swej wierze, języku i samorządzie!”.
Odezwa nie zawiera jednak żadnych konkretów,
ani otwartych obietnic.

НАС ПОЛЯКИ!

Пробилъ часъ, когда заветная мечта Вашихъ отцовъ и дѣдовъ можетъ осуществиться.

Полтора вѣка тому назадъ живое тѣло Польши было растерзано на куски, но не умерла душа ея. Она жила надеждой, что наступитъ часъ воскресенія польскаго народа и братскаго примиренія его съ Великой Россіей.

Русскія войска несутъ Вамъ благую вѣсть этого примиренія.

Пусть сотрутся границы, разрѣзавшія на части польскій народъ! Да воссоединится онъ воедино подъ скипетромъ РУССКАГО ЦАРЯ! Подъ скипетромъ этимъ возродится Польша, свободная въ своей вѣрѣ, языкѣ и самоуправленіи.

Одного ждетъ отъ Васъ Россія—такого же уваженія къ правамъ тѣхъ народностей, съ которыми связала Васъ исторія.

Съ открытымъ сердцемъ и братскою протянутой рукой идетъ къ Вамъ на встрѣчу Великая Россія. Она вѣритъ, что не заринавѣлъ мечъ, разившій врага при Грюнвальдѣ.

Отъ береговъ Тихаго Океана до сѣверныхъ морей двинутся Русскія рати. Заря новой жизни занимается для Васъ.

Да возсияетъ на этой зарѣ знаменіе креста, символъ страданія и воскресенія народовъ.

Верховный Главнокомандующій,
Генералъ-Адъютантъ НИКОЛАЙ.

5 (14) ноября 1914 года.

POLACY!

Wybiła godzina, kiedy marzenia Waszych ojców i dziadów mogą spełnić się.

Lat sto pięćdziesiąt upływa odkąd Polska rozdarta została na części, lecz nie umarł duch ludu polskiego; on żył nadzieją, że nastąpi chwila odrodzenia Polski i bratniego pogodzenia się Jej z Wielką Rosją.

Rosyjskie wojska niosą Wam radosną wieść tego pogodzenia.

Niechaj zginą granice, dzielące lud Polski na części! I niech złączy się lud polski w jedną całość pod berłem CESARZA ROSYJSKIEGO! Pod tem berłem odrodzi się Polska ze swobodą wiary, języka i z samorządem.

Jednego tylko oczekuje od Was Rosja—takiegoż poszanowania praw tych narodów, z którymi Was związała historia.

Z otwartem sercem i pobratersku wyciągniętą dłonią idzie do Was Wielka Rosja. Ona wierzy, że nie zardzewiał miecz, który gromił wroga pod Grunwaldem.

Od brzegów Oceanu Wielkiego do północnych mórz posuwają się wojska rosyjskie; zorza nowego życia wschodzi dla Was.

Niech zabłyśnie nad tą zorzą знамя Krzyża świętego—symbol cierpień i zmartwychwstania narodów.

Zwierzchni Wódz Naczelny,
Generał-Adjutant MIKOŁAJ.

14 (5) listopada 1914 roku.

НАС

Sierpień i wrzesień 1914

W Krakowie powstaje Naczelny Komitet Narodowy z Juliuszem Leo na czele. Jest to władza wojskowa, polityczna i skarbowa Polaków na terenie Galicji.

Pierwszą inicjatywą Komitetu jest stworzenie Legionów Polskich u boku armii austro-węgierskiej.

Józef Piłsudski tworzy na terenie Królestwa Polskiego konspiracyjną Polską Organizację Wojskową. Miała ona prowadzić na terenie Kongresówki akcję dywersyjną i wywiadowczą.

25 listopada 1914

W Warszawie powstaje Komitet Narodowy Polski z Zygmuntem Wielopolskim i Romanem Dmowskim na czele. Była to organizacja polityczna zrzeszająca formacje narodowe i ludowe, które szansę na odzyskanie niepodległości widziały w popieraniu Rosji i Ententy.

5 listopada 1916

Na konferencji cesarza niemieckiego austro-węgierskiego w Pszczynie ogłoszono akt, który zapowiadał utworzenie z ziem Królestwa Polskiego „państwa samodzielnego z dziedziczną monarchią i konstytucyjnym ustrojem”. Był to pierwszy akt wydany najwyższych przedstawicieli państw biorących udział w I wojnie, w którym zapowiadano utworzenie samodzielnego państwa polskiego.



Narodowe Archiwum Cyfrowe; sygn. 1-H-223-1

25 grudnia 1916

W rozkazie noworocznym car Mikołaj II zapowiada „stworzenie Polski wolnej, złożonej ze wszystkich trzech części, dotąd rozdzielonych”. W tym czasie jednak w posiadaniu Rosji nie będą znajdować się już w praktyce żadne ziemie polskie. Po abdykacji cara 16 III 1917 roku, rozkaz przestał mieć jakiegokolwiek znaczenie.

14 stycznia 1917

W Warszawie powstaje Tymczasowa Rada Stanu z Wincentym Niemojewskim na czele. Była to instytucja quasirządowa, która przygotować miała administrację na terenie Królestwa Polskiego, do utworzenia - obiecanego w akcie 5 listopada – samodzielnego państwa polskiego.

22 stycznia 1917

W orędziu noworocznym, prezydent USA Woodrow Wilson stwierdził, że jednym z warunków przyszłego, powojennego ładu na świecie, powinno być stworzenie Polski „zjednoczonej, suwerennej i samoistnej”.

marzec 1917

Roman Dmowski składa na ręce rządów państw Ententy memoriał, w którym domaga się utworzenia niepodległej Polski z terenów Królestwa Polskiego i Wielkopolski, Galicji, Śląska Cieszyńskiego, Wileńszczyzny, Kowieńszczyzny, Wołynia, guberni mińskiej, Śląskiem Opolskim, Pomorzem Gdańskim i częścią Mazur.

27 marca 1917

Piotrogradzka Rada Delegatów Robotniczych i Żołnierskich – jeden z ośrodków władzy w Rosji po rewolucji lutowej - ogłasza odezwę, w której przyznaje Polsce prawo do niepodległości.

4 czerwca 1917

Decyzja prezydenta Francji – Raymonda Poincare – o utworzeniu armii polskiej.

Lipiec 1917

Wobec niejasnej polityki cesarza względem Polski, Piłsudski odmawia dalszej współpracy z Tymczasową Radą Stanu. Nawołuje również żołnierzy z Legionów, aby nie składali przysięgi na wierność cesarzom i nie wstępowali do nowoutworzonych Polskich Sił Zbrojnych. W konsekwencji duża część żołnierzy służących do tej pory u boku państw centralnych została aresztowana i osadzona w obozach w Beniaminowie i Szczypiornie. Józef Piłsudski trafił zaś do twierdzy w Magdeburgu. Kontynuatorami myśli Józefa Piłsudskiego na ziemiach polskich byli członkowie utajnionej POW.

15 sierpnia 1917

W Lozannie powstał Komitet Narodowy Polski na czele z Dmowskim, który jednoczył wszystkie organizacje polonijne funkcjonujące na Zachodzie. W kolejnych miesiącach uznawany był za kolejne rządu państw Ententy za oficjalne przedstawicielstwo Państwa Polskiego. Przekazano mu również odpowiedzialność za formowanie polskich sił wojskowych na terenie Francji.

12 września 1917

Niemcy powołują na terenie Królestwa Polskiego, Radę Regencyjną, która od tego momentu sprawować miała formalnie tymczasową władzę na tym terenie do czasu objęcia jej przez monarchę15 grudnia 1917

5 stycznia 1918

Premier Wielkiej Brytanii David Lloyd George oświadczył, że niepodległa Polska jest koniecznym warunkiem spokoju w Europie.

8 stycznia 1918

Prezydent USA – Woodrow Wilson – w orędziu noworocznym stwierdził, iż powinno być stworzone niepodległe Państwo Polskie.luty 1918

W zaborze pruskim powstaje Polska Organizacja Wojskowa.

3 marca 1918

W Brześciu nad Bugiem Niemcy, Austro-Węgry i Rosja podpisują traktat pokojowy na mocy którego wszystkie ziemie polskie trafiają do strefy wpływów niemieckich. Kwestia polska jest tam uznana za kwestię wewnętrznieniecką. Chełmszczyzna przyznana zostaje nowotworzonej państwowości ukraińskiej. Na znak protestu ostatnie oddziały polskie służące po stronie Niemiec i Austro-Węgier wymawiają służbę. Część z żołnierzy próbuje przedostać się na Zachód.

7 października 1918

Wobec słabnącej pozycji Niemiec w wojnie z Ententą, Rada Regencyjna wydała manifest proklamujący odbudowę Państwa Polskiego na podstawie 13. punktu orędzia Wilsona.

października 1918

W Krakowie powstaje Polska Komisja Likwidacyjna na czele z Wincentym Witosem. Rozpoczyna się rozbrajanie załóg austriackich i przejmowanie władzy przez administrację polską na terenie Galicji.

Pierwsze dowództwo polskie w Wielczce



Narodowe Archiwum Cyfrowe, sygn. 1-H-310

7 listopada 1918

W Lublinie lewica niepodległościowa i ludowcy powołują Tymczasowy Rząd Ludowy Republiki Polskiej z Ignacym Daszyńskim na czele.

9 listopada 1918

Na terenach okupowanych przez Niemców rozpoczyna się ich rozbrajanie.

10 listopada 1918

Józef Piłsudski wraca z Magdeburga.

W Wielkopolsce powstaje Naczelna Rada Ludowa.

11 listopada 1918

Rada Regencyjna oddaje Piłsudskiemu władzę nad tworzącym się wojskiem. Na froncie zachodnim podpisano zawieszenie broni.

14 listopada 1918

Rada Regencyjna przekazuje Józefowi Piłsudskiemu pełnię władzy cywilnej. Ten korzystając z nowych uprawnień - i opierając się na poparciu lewicy – tworzy rząd Jędrzeja Moraczewskiego (17 listopada).

16 listopada 1918

Do państw zachodnich wysłana zostaje oficjalna notyfikacja ogłaszająca powstanie Państwa Polskiego.

22 listopada 1918

Dekretem o władzy reprezentacyjnej Republiki Polskiej, Józef Piłsudski nadaje sobie tytuł Tymczasowego Naczelnika Państwa oraz szereg uprawnień.

POLSKA ISTNIEJE!

16 stycznia 1919

Powołany zostaje rząd Ignacego Paderewskiego popierany przez szerokie spektrum polskiej sceny politycznej. Rząd uznany zostaje również przez Komitet Narodowy Polski, a za nim przez państwa zachodnie. W opinii międzynarodowej Polska zaczyna istnieć.



MATKI NIEPODLEGŁOŚCI- 8 kobiet, o których warto pamiętać!

- Aleksandra Piłsudska- druga żona J.Piłsudskiego, angażująca się w działalność Organizacji Bojowej.
- Wanda Krahelska- członkini Organizacji Bojowej PPS.
- Wanda Gertz-major Wojska Polskiego.
- Maria Dulębianka- obrończyni Lwowa, pierwsza feministka.
- Zofia Kirkor- Kiedroniowa- działaczka PPS-u I Ligi Narodowej.
- Irena Kosmowska- działaczka ludowa.
- Zofia Sokolnicka- przedstawicielka wielkopolskiej pracy u podstaw.
- Zofia Moraczewska-żona premiera RP I aktywna działaczka socjalistyczna.

Aleksandra Piłsudska



Wanda Kraheńska



Irena Kosmowska



Zofia Moraczewska



Wanda Gertz I Maria Dulebianka





EAST NEWS